

KUUSISTON LINNA

Muuritutkimus vuonna 2001
Muuritutkimusraportti
Kari Uotila

20.11.2001.
Kari Uotila
Muuritutkimus ky
Suovillankatu 3 20780 Kaarina
kari.uotila@kolumbus.fi
050-5287360

KUUSISTON LINNANRAUNIOIDEN MUURITUTKIMUKSET VUONNA 2001.

Vuoden 2001 rakennusarkeologiset tutkimukset käynnistyivät touko-kesäkuussa päälinnan pohjoisosan kaivausalueen kohteissa ja päättyivät työmaan muurinkorjausten valmistuessa syys-lokakuussa 2001. Kenttätökauden kesto oli kaikkiaan kolme kuukautta. Kaikista kenttätutkimuksista vastasi aikaisempien vuosien tapaan FT Kari Uotila. Tutkimuksissa noudatettiin aikaisempien vuosien työtapoja niin, että esiin tulleet rakenteet dokumentoitiin kuvaamalla, mittaamalla (joko käsin tai takymetrillä) ja kirjaamalla ylös rakenteet raporttiin. Samoin valvottiin ja dokumentoitiin muurinkorjausryhmän (muurarit Jari Venhe ja Keijo Korpela) muurien syvätäyttötyöt, mutta uudisrakenteiden - kuten pohjoisen kehämuurin tiiliosan - rakentamisen dokumentointi ei kuulunut tämän tutkimuksen piiriin.

Tutkimuskohteet limittyivät korjauskohteiden ja kaivausten kanssa yhteen. Vuoden 2001 työsuunnitelmaan tuli alkukesän aikana pari lisäystä, koska talven jäljiltä havaittiin muurien pahasti rikkoutuneen esimerkiksi päälinnan itäsiiven lounaisosassa portaikon alueella ja R-huoneen eteläseinän ikkuna-aukossa. Näiden kohteiden lisäksi tutkittiin eteläsiiven pohjoisosan portaikkorakenteen itäpieli, G-tornin sisäseinien yläosat, pohjoisen kehämuurin tiilirakenne ja ympäröivät muuriosat ja pohjoisen porttiaukon rajautuminen pihan suuntaan.

1. R-HUONE; ETELÄSEINÄN IKKUNA-AUKKO

Itäpieli

Ikkuna-aukon itäpielen huoneen puoleinen sisäosa (pohjoisosa) on selvää korjausta, jossa on betonia ja pitkänomaisia kiviä sisäpielessä. Ne jatkuvat kivipohjaisen kaltevan ikkunapenkin alle ja molemmat ovat selvästi sekundaarirakenteita. Pielen keskiosassa rakenne vaihtuu vaaleaan rakeiseen korjauslaastiin, joka saattaa olla betoniosaa nuorempi korjausosa - joka tapauksessa selvä korjaus.

Keskiosassa on vaaleassa laastissa tiiliä, jotka ulottuvat vanhasta kellertävästä laastista korjattuun vaaleaan pintaan. Osin pintatiilet ovat korjausta, osin jatkuvat vanhaan muurin ytimeen. Paikoin pintalaasti on niin kovaa ja tarttunut niin kovin tiiliin, että joka paikasta purkaminen on lähes mahdotonta ilman, että koko rakenne hajoaisi. Tämän vuoksi purku- ja tutkimustöitä tehtiin vain aivan pakollinen.

Vaikuttaa siltä, että pielessä on ollut n. 70 cm suora pieliosa (seitsemän varvia), jonka päällä yksi juoksu - ja sidetiilikerta, joka on muutaman sentin kallistettu, sitten paikoin hyvinkin selvä olka (syvyys 3-3.5 cm). Ainakin kaksi ylintä tiilikertaa kallistuvat pituussuunnassa loivasti kohti R-huoneen puoleista seinän ulkopintaa. Sen perusteella voisi ajatella, että seinäosa avautuu vinosti ylöspäin. Mikäli ikkuna on ulottunut nykyiseen ulkoseinään saakka, olisi sen pieli ollut noin 15 cm nykyistä kaariaukkoa ylempänä. Toisaalta holviosa on nykyisin lähes vaakasuora, eikä kovinkaan paljon nouse ylöspäin.

Olan päällä on holvauksessa poikkeuksellisesti lappeelleen käännettyjä holvaustiiliä kahdessa varvissa. Olan päältä alkava holvi on hyvin loiva. Se nousee n. 50 cm:n matkalla vain n. 20 cm. Lappeellaan olevat kaksi tiilivarvia jatkuvat suoraan kapenevaan ikkuna-aukkoon.

Säilyneen aukko-osan kohdalla on kaksi lapetiiltä, kuusi juoksutiiltä keskellä holvia ja kaksi lapetiiltä taas pielen toisella laidalla. Juoksutiilet kapenevat niin, että holvin aukko-osassa lapetiilien lisäksi vain kaksi juoksutiiltä ja niiden reunoissa lapetiilet eli tiiliputki kapenee selvästi kohti suuaukkoa.

Länsipieli

Ikkuna-aukon länsipielessä on myös huoneen puolella laaja betoninen kivi- ja korjausosa, jonka syvyys pielestä on noin 70 cm. Korjausosa rajoittuu selvään tiilirakenteeseen, joka sekin on pintaosaltaan korjausta. Vanhempaa rakennusosaa edustaa keskellä pieltä oleva rikkonainen rakennusosa, jossa osa tiilien kulmissa vanhempaa tummaa laastillista rakennetta pintatiilien takana. Pielessä olisi havaittavien tiilien perusteella seitsemän tiilivarvia suoria tiiliä, jotka nousevat itäpielen tavoin hiukan kohti pohjoista.

Holviosa alkaa ilmeisesti myös pienen olan päältä, jossa on itäpielen tavoin lappeelleen asettuna ainakin kaksi tiilivarvia, joten siltäkin osin holvaus vastaa itäpieltä. Kaiken kaikkiaan kyseessä on erittäin harvinainen holvausmalli, jossa lapetiilet ja juoksutiilet on yhdistetty ja kaaren muoto on erittäin matala.

Länsipielen pielirakenne jatkuu itäpielen tavoin ikkuna-aukon eteläseinän eli aukko-osan sisään.

Tämä kertoo siitä, että rakennusvaiheessa on tehty ensin aukon sivuseinät, kuten olettaa saattaakin.

Eteläinen aukko-osa

Ikkunan varsinainen aukko on kooltaan n. 30 x 40 cm eli se on varsin pieni. Aukko aukeaa suoraan kohti etelää - ei esimerkiksi kohti porttitornia (B-torni). Aukkoosan syvyys on n. 70 cm, joten aivan helpolla aukosta ei pysty tarkkailemaan laajemmalle piha-alueelle. Aukko on pohjaltaan lähes suorakaide, joka ei kapene esimerkiksi ampuma-aukon tavoin.

Aukon pielet on rakennettu luonnonkivistä, kuten myös ikkunan ulkopinta. Aukon katteena on laakea katekivi, joka jatkuu itäpielen sisään ja nojautuu länsipuolella pystyssä olevaan luonnonkiveen. Molemmat aukon reunat on tehty yhdestä pystyyn käännetystä kivistä.

Kiviosan päällä on pienikokoisia tiiliä ja kiviä kerroksittain, mutta rakenteena suhteellisen epäsäännöllisesti. Pinnassa on monin paikoin korjausmuurausta, mutta sen takaa voi havaita, että tiilet ovat liitteessä vanhaan muuraukseen. Samoin samaan laastiin liittyvät laakean holvin tiilet, jotka jatkuvat seinäosan sisään, samoin länsipielen tiiliosa.

Kokoavasti voi todeta, että tämä yksi harvoja harvoista säilyneistä ikkuna-aukoista on rakenteellisesti hyvin poikkeuksellinen ikkuna. Suuri osa sen keskiaikaisista rakenteista on joko kokonaan tuhoutunut tai laastin ja muurauksen peitossa. Silti havaituilta osin rakenteen muoto, erityisesti hyvin matala holvaus ja sen lapetiilet ovat poikkeuksellisia. Samoin ikkunan muoto ja pitkä suora putkiosa ulkoseinän puolella ja ikkunan avautuminen suoraan kohti etelää on sekin mielenkiintoinen piirre.

Seinäosassa on aikaisempia havaintoja, joiden perusteella seinässä olisi vanhempi ulkopinta, jota olisi myöhemmin levennetty sisäpuolisella osalla. Ikkunan osalta kokonaan korjatun betoniosan ja vanhemman tiiliosan välinen sauma on lähes tulkoon muualla havaitussa saumalinjassa. Sitä ei voitu vielä vuonna 2001 avata kovin laajalta alueelta, joten kysymys jäi vielä siltä osin avoimeksi.

2. G-TORNI; SISÄSEINIEN YLÄOSIEN SYVÄTÄYTTÖ

Vuonna 2001 aloitettiin itäisen torniryhmän sisäseinien korjaus G-tornista, jonka etelä-, länsi- ja pohjoisseinistä ehdittiin korjata noin puolet. Itäseinän osalta tehtiin sekundaarien korjausmuurausten purkutöitä, mutta sitä ei korjattu kuluneen vuoden aikana. Seinäpintojen kalkkilaastilla tehty korjaustäyttö ulottui pääosin n. 5-10 cm:n syvyyteen nykyisestä seinästä, jossa vastaan tuli joko kiinteämpi korjausmuuraus tai alkuperäinen muuraus. Kivimuurien osalta oli havaittavissa selvää

kerroksellisuutta, mutta toisaalta monissa paikoin suuret luonnonkivet oli käännetty pystyasentoon muurauksessa. Vastaavaa tekniikkaa ei linnan alueelta ole kovin monesta paikasta havaittu. Pohjoisseinässä on kivien välit hyvin kapeat ja paikoin luonnonkivet ovat jopa kiinni toisissaan. Kiilakivien määrä on hyvin vähäinen ja tiiliä on erittäin vähän rakenteessa. Eteläseinässä taas kivet on asetettu kerroksittain ja niiden välissä on selvät saumat, joissa on paikoin todennäköisesti alkuperäinen kiilakivitys, jossa on kivimateriaalin lisäksi runsaasti tiilien palasia.

Itäseinä

Itäseinän muurausrakenne poikkeaa muista, sillä sekä pohjoisessa että etelässä seinät jatkuvat suorina ja laastipintaisina läpi itäseinän liitoksen ja selvä laastin koostumuksen ero on havaittavissa liitosalueella, joten vaikuttaa siltä, että itäseinän yläosa on rakennettu muita seiniä vasten. Itäseinän keskellä on laaja kapeampi muuriosa, joka ainakin vuoden 2001 alustavien tutkimuksien mukaan on suurelta osin korjauksen tulosta. Jonkinlaisia viitteitä siitä, että aukko olisi osa alkuperäistä suunnitelmaa ja muurausta voitiin havaita, mutta koko muuriosan hyvin epämääräinen laasti ja täyttömuuraus jätti asian lopullisen selvittämisen vuoteen 2002.

Purkutöissä poistettiin yläosa itäseinän ulkopinnasta (F-huoneen länsiseinä samalla), joka osoittautui yhden kiven levyiseksi kiilamaisista kivistä tehdyksi rakenteeksi, jossa saumojen paksuus on pieni ja rakenne kaiken kaikkiaan vaikuttaa hyvin sekundaarilta rakenteelta.

Asian tekee mielenkiintoiseksi se, että osa itäseinän ulkopinnasta ulottuu pitkälle seinärakenteeseen jolloin koko muurauksen alkuperäisyys jää epäilyksen alaiseksi. On mahdollista, että suuri osa itäseinän ulkopinnasta on myöhemmän korjausmuurauksen tulosta. Sama laajojen ja vähintään kahdessa vaiheessa tehtyjen korjausten kuva tuli esiin myös monesta muusta G-tornin rakenteesta esiin vuoden 2001 aikana.

Länsiseinän yläosa

Länsiseinän yläosan aukon pohjoisosa oli jo korjattu aikaisempina vuosina ja vuonna 2001 työt keskittyivät eteläpieleen, jossa pintalaastin (betoni) alta tuli esiin suurelta osin tiilinen seinäosa, joka näytti rajoittuvan varsinaiseen kiviseen pieleen. Tiilirakenne oli dokumentoitu jo 1960-luvulla. Joten se oli sitä vanhempi osa. Tiilirakenne osoittautui kokonaan korjaukseksi, joka purettiin huonokuntoisena. Taustalta tuli esiin pintatiilien taustatiiliä, mutta ei yhtään varmaa havaintoa tiilisestä rakennusosasta. Muuriosan keskiosasta ja osin kivipielestä purettiin seinää niin, että esillä oli koko muurin ydinrakenne. Ainakin vuoden 2001 havaintojen perusteella (jotka olivat muurin

yläosasta) vanhempi keskiaikainen muuriosa on säilynyt vain n. 50-60 cm:n syvyydessä nykymuurista. Tällä syvyydellä ei enää ole selviä havaintoja tiilirakenteista. Samoin oviaukon muodosta tai yleensä olemassa olosta ei saatu mitään varmuutta.

Länsiseinän oviaukko

Länsiseinän muurin alaosa, jossa on keskellä seinää tiilinen oviaukko länsiseinän sisässä kulkevaan käytävään. Oviaukon tiilipieli ja erityisesti sen eteläpieli oli 1960-luvun karttaan merkitty korjausmuurauksella, joka lienee 1900-luvun alkupuolelta. Pielessä oli puolen tiilen profilointi. Pieli oli lähes kokonaan irronnut taustaan ja se purettiin. Sen takaa tuli esiin tiilipieli, jossa puolen tiilen profiloinnin jäänteet, joten tätä rakennetta oli kopioitu viimeisessä korjauksessa. Vanhempi tiilirakenne on kuitenkin muuhun seinään ja sen tiiliosaan nähden korjausta, sillä vanhempi keltaisella laastilla tehty muuraus, jossa on kylläkin tiilien osia jäljellä ei ulotu tämän hetkisen syvyyden perusteella pieleen saakka vaan aukon tiilipieli on korjauksen tulosta. Vanhemman korjauskaaren purku tutkimusten vuoksi on erittäin hankalaa, koska osittain käytävän katteena olevat suuret luonnonkivet on asetettu tämän korjauskaaren tiilien päälle.

Seinän yläpinnassa on pintalaastin alla tiilimuurauksen jäänteitä, joista osa ulottuu jopa neljänteen tiilivarviin saakka. Rakennetta tutkittiin vuonna 2001 vain seinän profiilin suunnasta ja koko rakenteen kattavaa lattiaa / betonitasoa ei purettu. Ainakin osa pintatiilistä on korjauslaastissa, mutta saattavat olla osa vanhempaa muurirakennetta.

Länsiseinän pohjoisosassa purettiin osa betoni/kivitasoa, jonka alta tuli esiin sekundaarimuurauksena tiiliä ja niiden alta n. 5 cm:n paksuinen saven sekainen humusmaakerros, jossa on betonimuurausta joukossa. Sen alla alkaa hyvin rikkonainen kivi ja tiilirakenne, jossa ei ollut havaittavissa selviä rakenteellisia piirteitä. Tilanne voi muuttua, mikäli kohde voidaan tutkia päältä päin betonitason purkamisen jälkeen.

3. Pohjoinen kehämuuri / tiilimuuraus.

Pohjoisen kehämuurin tiilirakenteen suojamuuraus tehtiin vuoden 2001 aikana, jolloin alueella tehtiin vielä täydentäviä tutkimuksia. Heinäkuussa 2001 osa korjaustoissa päälinnan pihalle nostetuista kivistä heitettiin yöaikaan tiilirakenteen päälle. Samoin ympäröivää kivirakennetta oli purettu ja kivet olivat pudonneet esillä olleen tiilirakenteen päälle. Tällöin n. 20 ehjää tiiltä irtosi rakenteesta - erityisesti yläosasta ja alaosan ulkoreunasta ja useat muut rikkoutuivat. Kyseessä oli laajin itse linnan

muureihin kohdistunut ilkivalta 1980-luvulta alkaneiden korjausten aikana. Rakenne korjattiin säilyneiltä osiltaan suunnitelmien mukaan, joissa on dokumentoitu tehdyt työvaiheet.

Tiilimuurauksen raja lännen suuntaan avattiin ja nähtiin, että tasanteen yläpuolinen muuraus ulottuu tiilisenä aivan rakenteen länsiosaan saakka, jossa sama laastiaines sitoo tiilet ja muurin ydinosa kivimuurauksen samaksi rakenteeksi. Tämä viittaa vahvasti siihen, että tiilimuurauksen pääosa on samaa rakennetta kuin ainakin osa ympäröivää pohjoisen kehämuurin sisäosan muurirakennetta.

Tällöin kyseessä olisi laaja korjaus- ja uudisrakennustyö, jossa myös muuria olisi uusittu.

Jo aikaisempien vuosien havaintojen mukaan idän suuntaan tiilirakenne oli selvässä puskusaumassa kivimuriin, mutta kyseessä saattoi se, että muurin ytimenä oleva luonnonkivimuri on ulottunut pidemmälle ja sitä vasten tiiliosa onkin selvässä puskussa.

Tiilimuurauksen takana - sisäosana on monimuotoinen ja vaihteleva kivimuuraus, joka saatiin esiin vain paikoin, Osassa muuria rakenne on tehty suurista luonnonkivistä, osassa taas pienistä kivistä ladottuna - kivimuurin rakenne ja laajuus on ohjannut tiilimuurin rakentamista niin, että rakenteen keskiosassa tiilirakenne on kaden tiilen levyinen ja ulottuu kiinni muuriin - sen sijaan varsinkin itäosassa tiiliä ei ole kuin yksi varvi - joka sekin pahasti liikkunut - ja sen takana kaareva ja epämääräinen kiviosa.

Tiilirakenteen yläosassa ja pintaosassa kaiken kaikkiaan oli ylimmän tiilen väleihin ja osittain alle työntyneet korjauslaastia, joka kattoi tiilirakenteen myös vuoden 2000 tutkimusalueen osalta. Tämä korjauslaasti liittyy siihen, että rakenne on ollut aikaisemmin esillä ja sitä on korjattu. Korjauslaasti kuitenkin erottuu selvästi alkuperäisestä muurauslaastista ja voi perustellusti todeta, että kyseessä on kaksi eri muurausvaihetta.

Rakenteesta puretut tiilet:

Tiilirakenteesta irtosi 10.7. tehtyjen öisten purkutöiden yhteydessä runsaasti tiiliä laastistaan ja ne otettiin pois irtonaisina. Tiilien osalta oli kaksi erikoista piirrettä. Ensinnäkin se, että tiilissä oli erittäin suuri koon vaihtelu, niin että suurikokoiset olivat alamuurista, pienemmät yläosasta (pääosin). Toinen jo aikaisemminkin havaittu seikka oli se, että lähes kaikkien tiilien päät tai reunat olivat murrettuja ja rikkonaisia ja niitä murtopintoja peitti laasti, joka oli väriltään vaaleata, kuten ympäröivä muurauslaasti. Tämän lisäksi monissa tiilissä oli alkuperäisenä ruskehtava laasti, joka ei ulottunut murtopintoihin.

Yksi tiilille tyypillinen ominaisuus oli myös niiden sekundalaatu eli eriasteinen kaarevuus ja puolittainen ylipalaminen, jotka viittaavat tiilen valmistuksessa olleisiin ongelmiin.

Koko tiilaineistoa ei päästy analysoimaan, koska suuri osa tiilistä on edelleen rakenteessa, mutta on selvää, että kyseessä on tiilimateriaali, jossa on käytetty hyvin monen kokoisia tiiliä ja suurin osa niistä on irrotettu ensin jostakin toisesta rakennusosasta. Tältä osin tiilimuurauksen voisi liittää linnan viimeiseen käyttövaiheeseen liittyvään jonkinasteiseen rappion kauteen, jolloin vanhoja rakennusmateriaaleja on käytetty uudelleen muurauksissa - myös sellaisissa, jotka ovat osa linnan toimintaa - ei pelkästään purkamista.

4. Itäsiiven lounaisosa portaikko (rakenne 21)

Itäsiiven lounaisnurkan korjaustyö ulottui seinäosan lisäksi myös muuriosan päälle, johon johtavat pihalta nousevat kiviportaajat (rakenne 21). Korjaustyö ei ulottunut kuin ylimpään porrastasaan, joten varsinaisesti portaajat jäivät kivipintaisiksi.

Rakenteellisesti tärkein havainto saatiin portaikon päältä, jossa ensinnäkin ylimmät askelkivet näyttäsivät liittyvän alla olevaan vanhempaan laastiin, niitä voinee pitää alkuperäisinä tai hyvin varhaisena korjauksena. Ihan täyttä varmuutta asiasta ei saanut pelkästään päältä päin tutkittaessa. Toinen rakenteellinen piirre oli se, että keskeltä rakennetta tuli esiin selvä etelä-pohjoinen suuntainen rakennesauma, jossa itäosa (varsinainen seinäosa) erottui selvällä alkuperäisellä laastisaumalla portaikko-osasta. Sauma ulottui havaintosyvyydelle (n. 50 - 60 cm) asti aivan ehjänä puskusaumana, joten kyseessä ei ole esimerkiksi myöhempi rakenteen sortumasta johtuva sauma. Samalla sauma viittasi siihen, että itäsiiven alkuperäinen ulkomuuraus olisi ollut ainakin tältä osin n. 0.5 metriä nykyistä kapeampi - asialle ei saatu vielä vahvistusta seinän muista osista.

Seinäosan keskeltä saatiin esiin seinän suuntainen tiililadelmä, jossa on pohjoisosassa kolme tiiltä limityksessä ja eteläosassa ainakin viisi lappeelleen käännettyä tiiltä. Rakenteen korkeus oli pohjoisosassa 11.64, keskellä 11.72 ja eteläosassa 11.67. Kyseessä voisi olla esimerkiksi oviaukon, kynnyksen tai seinäkomeron pohja, johon viittaavat varsinkin pystyasennossa olevat tiilet. Rakenteen laajuus X-huoneen puolelle jäi avoimeksi, koska seinän pinta oli jo kokonaan rapautunut ja ehkä osittain liikkeessä, josta kertovat hiukan vinoittain jääneet tiilet. Tiiliosan itäpuolella on rapautunut tiili- ja laastiosia, joiden tulkinta ei enää ole mahdollista.

5. Itäsiiven kellariin johtavan portaikon keskipilari

Kokonaan suojamuuratun kellariin johtavan keskipilarin pohjoisseinusta oli murtunut ja se korjattiin. Rakenteen taustaa puhdistettaessa havaittiin, että rakenne oli suurelta osin sekundaarin betonilaastin

peitossa. Vain aivan alimpana jyrkkää kalliopintaa vasten oli jäänteitä vanhemmista tiilirakenteista. Rakenteen itäpäädyssä 35 cm sisäänpäin ja n. 18 cm muurin sisässä oli kaksi kolme tiilikertaa lähes kokonaan rapautuneita tiiliä ja laastia. Rakenteen suunta oli sama kuin pinnassa olevan korjauksen, joka viittaa siihen, että alkuperäisenkin rakenne on ollut samansuuntainen. Rakenteen paikka ei varmuudella selvinnyt, sillä on mahdollista, että nyt esiin saadut tiilet ovat olleet rakenteen sisäosissa - ei välttämättä pinnassa.

6. Eteläsiiven portaikko (rakenne 7)

Eteläsiiven portaikkorakenteen itäseinä oli pahoin hajoamassa ja siinä tehtiin suppea pikakorjaus. Sen tuloksena selvisi, että alimpien luonnonkivien linjaus oli alkuperäinen, samoin selvä sisäänotto -n. 2 metrin päässä eteläsiiven pohjoismuurista. Alimman kivikerroksen päällä oli suurelta osin rikkoutunut ja sirpaleinen muurin yläosa, jossa ei ollut viitteitä varsinaisista yläpuolisista rakenteista. Vain aivan kiviportaiden osalta voi ajatella että ne edustavat ylintä rakennetta, sitten seuraa hyvin epämääräinen - mutta mahdollisesti alkuperäinen taso sisäänottoon saakka, jonka päältä alkaa selvästi muurin ydinosan rakenne. Tämän voi tulkita niin, että rakenne on noussut jyrkässä kulmassa huomattavasti nykyistä tasoa korkeammalle ja nykyinen tasainen korservoitu rakennetaso ei vastaa alkuperäistä rakennetta.

Portaikon ja varsinaisen seinäosan (eteläsiiven pohjoismuuri) välinen liitos oli selvä, sillä seinä jatkui suorana ja portaikko oli muurattu sitä vasten - kuten olettaa sopikin. Esiin saadun palatsin seinäosan kohdalla oli havainto, että seinässä oli paksut - yli kivien reunojen ulottuvat laastisaumat - ja osin jopa kivien päällä slammauksen jäänteitä. Seinäosa oli selvästi ympäristöönsä kalkitumpi, joka viittaa siihen, että palatsiosan seinät olisivat olleet kalkittuja portaikkorakenteen tekemisen aikaan. Laajempi portaikko-osan purku voisi tuoda asiaan lisävalaisua.

7. Pohjoisen kehämuurin porttiaukon alue

(kaivausalueen ruutu 311)

Antti Sunan päälinnan pohjoisosan kaivausalueeseen rajoittuvan pohjoisen kehämuurin porttiaukon sisäreunaa tutkittiin myös vuoden 2001 aikana. Tutkittava alue rajautuu porttiaukon sisäpuolelle ja kaivausruutuun 311. Tutkimuksen alussa porttiaukossa oli jäljellä betoni- ja kiviportaiden ja taseen jäänteet, jotka olivat selvää korjausta. Ne poistettiin työn alkuvaiheessa. Alta tuli esiin sekalainen

kivi-, laasti- ja tiililadelma jossa ei ollut selvää rakennetta eli kyseessä oli täyttörakenne. Se oli tehty ehkä pintamuurauksen tasoitteeksi, joka dokumentoitiin tasona 1.

Epämääräisen latomuksen alta tuli esiin sekoittunut multa- ja humuskerros ja osittain sen alla jatkui laastillinen kivitäyttö, jossa oli pieniä pyöreitä kiviä osittain irti, osittain laastissa kiinni. Pihan puolella tumma multamaakerros ulottui kiinni kiviin ja niiden alla oleva vaalea hiekka jatkui kivien alle. Epämääräinen kiviosa ei ole ulottunut pihan puolelle vaan rajoittunut nykyisen portaikon linjaukseen.

Kerroksena 2 kaivettiin tumma multamaakerros, joka ulottui kiinni kivitason. Samassa yhteydessä purettiin yksi kerros kiviladelmaa, jolloin alta tuli n. 5 cm:n paksuinen tumma multamaakerros ja paikoin alkoi heti laastillinen kivimuurausrakenne, joka tuli esiin kauttaaltaan multamaan alta. Laastillinen alue ja muutama linjassa oleva kivi muodostavat selvästi etelää kohti rajautuvan rakenteen rajan, jota voi pitää porttiaukon aikaisena rakenteena - ei enää ylempien kerroksien tavoin korjausrakenteena. Rakenne on dokumentoitu tasona 2.

8. Yhteenveto

Vuoden 2001 muuritutkimukset Kuusiston linnassa keskittyivät G-torniin ja pohjoiseen kehämuuriin, joiden lisäksi pienempiä dokumentointitöitä tehtiin myös esim. R-huoneen ikkuna-aukossa. Rakennusarkeologisesti ja linnan historian kannalta tärkein tutkimustulos oli varmasti se, että pohjoisen kehämuurin tiilirakenne - renessanssilimityksellä tehty suurikokoinen tiilitasanne - on samaa rakennetta kuin pohjoisen kehämuurin rakenteet. Tämä havainto pakottaa ajoittamaan tiilirakenteen linnan käyttöaikaan.

Toinen koko linnan kannalta merkittävä havainto oli eteläsiiven pohjoisseinästä esiin saatu alkuperäinen laastipinta, joka saattaa kertoa siitä, että alkujaan ainakin osa linnan ulkomuureista on ollut kalkittuja. Tällöin koko linnan harmaa ulkoasu muuttuisi kohti valkoisempaa.

Kolmas havaintoalue oli G-torni, jossa vuoden 2001 tulos oli se, että tornihuonetta on korjattu vähintään jo kahdesta aikaisemmin erittäin voimakkaasti. Kaikki esiin saadut tiilirakenteet ja esim.

länsiseinän oviaukko ovat selvästi korjausrakentamista, josta ei voi suoraan päätellä alkuperäistä asua. Toivottavasti vuoden 2002 kenttätöissä voidaan löytää myös alkuperäisiä rakenteita.

Myös Itäsiiven portaikon rakennehavainnot ja R-huoneen ikkuna-aukon rakenteet antoivat arvokkaita lisäpiirteitä linnan rakennusvaiheisiin.

Kaarinassa 20.11.2001.

FT Kari Uotila

Liite 1. Karttaluettelo:

202.2.1130. Päälinna. R-huone. Eteläseinän ikkuna-aukko. Itä-, länsi- ja eteläprofiili. 1:20.

K. Uotila. 19.7.2001.

202.2.1131. Päälinna. Itäsiipi. Portaikko (rakenne 21); yläosa. Tasopiirros 1:20.

K. Uotila. 26.6.2001.

202.2.1132. Päälinna. Pohjoinen kehämuuri. Porttiaukon alue. Taso 1. Tasopiirros. 1:20.

K. Uotila 6.6.2001.

202.2.1133. Päälinna. Pohjoinen kehämuuri. Porttiaukon alue. Taso 2. Tasopiirros. 1:20.

K. Uotila 14.6.2001.

202.2.1134. Päälinna. Eteläsiipi. Pohjoisseinän laastipinta rakenteen 7. takana. Pohjoisprofiili

1:10. K. Uotila 2.7.2001.

202.2.1135. Päälinna. Pohjoinen kehämuuri. Tiilirakenne. Rakenteen leikkaus länteen.

1:10. K. Uotila 2.8.2001.

202.2.1136. Päälinna. Pohjoinen kehämuuri. Tiilirakenne. Rakenteen vuoden 2001 tilanteessa.

Tasopiirros. 1:20. K. Uotila 2.8.2001.

Liite 2. Valokuvat.

Museovirasto.

Kuusiston linnanrauniot.

Muuritutkimus vuonna 2001.

Kuvaaja Kari Uotila / Muuritutkimus ky.

Mustavalkokuvat:

15324. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. Pohjoinen muuriosa ennen vuoden 2001 korjaustöitä. YK. SW. Huhtikuu 2001. Kari Uotila.

15325. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. Pohjoinen muuriosa ennen vuoden 2001 korjaustöitä. YK. SW. Huhtikuu 2001. Kari Uotila.

15326. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. G-tornin pohjoinen muuriosa ennen vuoden 2001 korjaustöitä. YK. S. Huhtikuu 2001. Kari Uotila.

15327. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. G-tornin pohjoinen ja itäinen muuriosa ennen vuoden 2001 korjaustöitä. YK. S. Huhtikuu 2001. Kari Uotila.

15328. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. G-tornin pohjoinen muuriosa ennen vuoden 2001 korjaustöitä. YK. E. Huhtikuu 2001. Kari Uotila.

15329. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. G-tornin pohjoinen muuriosa ennen vuoden 2001 korjaustöitä. YK. E. Huhtikuu 2001. Kari Uotila.

15330. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. G-tornin eteläinen ja itäinen muuriosa ennen vuoden 2001 korjaustöitä. YK. E. Huhtikuu 2001. Kari Uotila.

15331. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. G-tornin eteläinen ja itäinen muuriosa ennen vuoden 2001 korjaustöitä. YK. E. Huhtikuu 2001. Kari Uotila.

15332. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Pintakivetys purettu. YK. SW. Toukokuu 2001. Kari Uotila.

15333. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Pintakivetys purettu ja alla pienistä kivistä ladottu pohjarakenne. Rakennekuva. N. Toukokuu 2001. Kari Uotila.

15334. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Pintakivetys purettu ja alla pienistä kivistä ladottu pohjarakenne. Rakennekuva. N. Toukokuu 2001. Kari Uotila.

15335. Mustavalkokuva. Päälinna. R-huone. Eteläseinän ikkuna-aukko. Läntinen pieli. YK. NE. Toukokuu 2001. Kari Uotila.

15336. Mustavalkokuva. Päälinna. R-huone. Eteläseinän ikkuna-aukko. Läntinen pieli. YK. NE. Toukokuu 2001. Kari Uotila.

15337. Mustavalkokuva. Päälinna. R-huone. Eteläseinän ikkuna-aukko. Läntinen pieli. YK. NE. Toukokuu 2001. Kari Uotila.

15338. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäsiipi. X-huone. Länsiseinän oviaukko. Eteläpielen korjaustyö. YK. E. Toukokuu 2001. Kari Uotila.

15339. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäsiipi. X-huone. Länsiseinän oviaukko. Eteläpielen korjaustyö. YK. E. Toukokuu 2001. Kari Uotila.

15340. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäsiipi. X-huone. Länsiseinän oviaukko. Eteläpielen korjaustyö. YK. E. Toukokuu 2001. Kari Uotila.

15341. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Edessä oleva kaivausalue ja osa kivetystä kaivettu. Rakenne ja maakerrokset. S. Touko-kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15342. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Edessä oleva kaivausalue ja osa kivetystä kaivettu. Rakenne ja maakerrokset. S. Touko-kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15343. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Edessä oleva kaivausalue ja osa kivetystä kaivettu. Rakenne ja maakerrokset. S. Touko-kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15344. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Edessä oleva kaivausalue ja osa kivetystä kaivettu. Rakenne ja maakerrokset. Rakenteen detalji. S. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15345. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Edessä oleva kaivausalue ja osa kivetystä kaivettu kokonaan. Rakenne ja maakerrokset. YK. S. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15346. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Edessä oleva kaivausalue ja osa kivetystä kaivettu kokonaan. Rakenne ja maakerrokset. YK. S. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15347. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäsiipi. X-huone. Länsiseinän oviaukko. Eteläpielen korjaustyö. Pintarakenne purettu. YK. E. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15348. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäsiipi. X-huone. Länsiseinän oviaukko. Eteläpielen korjaustyö. Pintarakenne purettu ja muurin sisäosa näkyvissä. Detalji. E. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15349. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäsiipi. X-huone. Länsiseinän oviaukko. Eteläpielen korjaustyö. Pintarakenne purettu ja muurin sisäosa näkyvissä. Detalji. E. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15350. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäsiipi. X-huone. Länsiseinän oviaukko. Eteläpielen korjaustyö. Pintarakenne purettu ja muurin sisäosa näkyvissä. YK. E. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15351. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäsiipi. X-huone. Länsiseinän oviaukko. Eteläpielen korjaustyö. Pintarakenne purettu ja muurin sisäosa näkyvissä. YK. E. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15352. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Edessä oleva kaivausalue ja osa kivetystä kaivettu kokonaan. Rakenne ja maakerrokset. YK. S. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15353. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Edessä oleva kaivausalue ja osa kivetystä kaivettu kokonaan. Rakenne ja maakerrokset. YK. S. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15354. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Edessä oleva kaivausalue ja osa kivetystä kaivettu kokonaan. Itäprofiili. YK. W. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15355. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Edessä oleva kaivausalue ja osa kivetystä kaivettu kokonaan. Rakenne ja maakerrokset. YK. S. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15356. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Edessä oleva kaivausalue ja osa kivetystä kaivettu kokonaan. Länsiprofiili. YK. E. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15357. Mustavalkokuva. Päälinna. Pohjoinen porttiaukko. Edessä oleva kaivausalue ja osa kivetystä kaivettu kokonaan. Länsiprofiili. YK. E. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15358. Mustavalkokuva. Päälinna. Kaivausalue kesällä 2001. Leena Venhe ja Janne Hymylä. YK. NE. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15359. Mustavalkokuva. Päälinna. Kaivausalue kesällä 2001. Leena Venhe ja Janne Hymylä. YK. NE. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15360. Päälinna. Itäsiipi. Rakenne 21; Kiviportaikon päällinen X-huoneen lounaiskulmassa. Pintakonservointi purettu. Esillä porraskivet ja tiiliaskelma ja laastisauma. Detalji. S. Kesäkuu 2001.

15361. Päälinna. Itäsiipi. Rakenne 21; Kiviportaikon päällinen X-huoneen lounaiskulmassa. Pintakonservointi purettu. Esillä porraskivet ja tiiliaskelma ja laastisauma. Detalji. N. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15362. Päälinna. Itäsiipi. Rakenne 21; Kiviportaikon päällinen X-huoneen lounaiskulmassa. Pintakonservointi purettu. Esillä porraskivet ja tiiliaskelma ja laastisauma. Detalji. N. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15363. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinä. Pintakonservointi purettu. Esillä muurin sisusrakenne. YK. E. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15364. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinän eteläosa. Muurin ydin näkyvissä. YK. E. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15365. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinän eteläosa. Muurin ydin näkyvissä. YK. E. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15366. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Purettu itäseinä kokonaan. Muurin ydin näkyvissä. YK. E. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15367. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinän pohjoisosa. Muurin ydin näkyvissä. YK. E. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15368. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinän eteläosa. Muurin ydin näkyvissä. Detalji muurin sisäosan täytöstä. E. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15369. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinä. Muurin ydin näkyvissä. YK. E. Kesäkuu 2001. Kari Uotila.

15370. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinän eteläosa. Muurin ydin näkyvissä. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15371. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinä. Muurin ydin näkyvissä. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15372. Päälinna. Itäsiipi. Rakenne 21; Kiviportaikon päällinen X-huoneen lounaiskulmassa. Pintakonservointi purettu. Esillä porraskivet ja tiiliaskelma ja laastisauma. YK. SW. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15373. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinä. Muurin ydin näkyvissä. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15374. Päälinna. Eteläsiipi. Pohjoisseinä, Rakenteen 7 purkutyön kohdalta esiin tullut slammattu seinäosa. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15375. Päälinna. Eteläsiipi. Pohjoisseinä, Rakenteen 7 purkutyön kohdalta esiin tullut slammattu seinäosa. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15376. Päälinna. Eteläsiipi. Pohjoisseinä, Rakenteen 7 purkutyön kohdalta esiin tullut slammattu seinäosa. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15377. Päälinna. Eteläsiipi. Pohjoisseinä, Rakenteen 7 purkutyön kohdalta esiin tullut slammattu seinäosa. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15378. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. Pohjoinen muuriosa puusillan purkamisen jälkeen. YK. SW. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15379. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. Pohjoinen muuriosa puusillan purkamisen jälkeen. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15380. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. G-torni. Itä- ja pohjoisseinä ennen purkutöitä. YK. SW. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15381. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. G-torni. Itä- ja eteläseinä ennen purkutöitä. YK. NW. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15382. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. G-torni. Itä- ja pohjoisseinä ennen purkutöitä. YK. SW. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15383. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. G-torni. Itäseinä ennen purkutöitä. YK. NW. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15384. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. F-torni. Länsiseinä ennen purkutöitä. YK. NE. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15385. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. F-torni. Länsiseinä ennen purkutöitä. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15386. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä. F-torni. Länsiseinä ennen purkutöitä. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15387. Mustavalkokuva. Päälinna. Itäinen torniryhmä lännestä. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15388. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinä. Muurin ydin näkyvissä. YK. E. Heinäkuu 2001.

15389. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinän keskiosa. Muurin ydin näkyvissä. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15390. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinän keskiosa. Muurin ydin korjaustöiden aikana. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15391. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinän eteläosan maavarassa olevat kivet alkuperäisillä paikoillaan. YK. NE. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15392. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinän eteläosan maavarassa olevat kivet alkuperäisillä paikoillaan ja eteläsiiven pohjoismuuri slammattuna. YK. N. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15393. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Eteläsiiven pohjoismuuri slammattuna. YK. NE. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15394. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Eteläsiiven pohjoismuuri slammattuna. Oikealla rakenteen 7. ydinmuuri. Detalji. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15395. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Eteläsiiven pohjoismuuri slammattuna. Detalji. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15396. Päälinna. G-torni. Muurien yläosien syvätäyttötyö. Eteläseinän länsiosa. Yläosa. YK. N. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15397. Päälinna. G-torni. Muurien yläosien syvätäyttötöyö. Eteläseinän itäosa. Yläosa. YK. N. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15398. Päälinna. G-torni. Muurien yläosien syvätäyttötöyö. Länsipääty. Yläosa. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15399. Päälinna. G-torni. Muurien yläosien syvätäyttötöyö. Länsipääty. Yläosa. YK. E. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15400. Päälinna. G-torni. Muurien yläosien syvätäyttötöyö. Pohjoisseinän itäosa ja liitos itäseinään. Yläosa. YK. SW. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15401. Päälinna. Pohjoinen kehämuuri. Tiilirakenne. Ilkivallan jäljiltä puretut tiilet. YK. NE. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15402. Päälinna. Pohjoinen kehämuuri. Tiilirakenne. Ilkivallan jäljiltä puretut tiilet. Itäosa. Detalji. NE. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15403. Päälinna. Pohjoinen kehämuuri. Tiilirakenne. Ilkivallan jäljiltä puretut tiilet. YK. NE. Heinäkuu 2001. Kari Uotila.

15404. Päälinna. G-torni. Muurien yläosien syvätäyttötöyö. Eteläseinä. Yläosa. YK. N. Elokuu 2001. Kari Uotila.

15405. Päälinna. G-torni. Muurien yläosien syvätäyttötöyö. Eteläseinän ja länsiseinän liitos. Yläosa. YK. NE. Elokuu 2001. Kari Uotila.

15406. Päälinna. G-torni. Muurien yläosien syvätäyttötöyö. Pohjoisseinä. Yläosa. YK. S. Elokuu 2001. Kari Uotila.

15407. Päälinna. G-torni. Muurien yläosien syvätäyttötöyö. Pohjoisseinä. Keskiosa. YK. S. Elokuu 2001. Kari Uotila.

15408. Päälinna. G-torni. Muurien yläosien syvätäyttötyö. Eteläseinä. Keskiosa. YK.N. Elokuu 2001. Kari Uotila.

15409. Päälinna. G-torni. Länsiseinä alaosa. Oviaukkoseinän yläosan pohjoisosa. Muurin ydin näkyvissä. Detalji. SE. Elokuu 2001. Kari Uotila.

15410. Päälinna. G-torni. Länsiseinä alaosa. Oviaukon eteläpielen yläosa. Korjausmuurausta. Detalji. E. Elokuu 2001. Kari Uotila.

15411. Päälinna. G-torni. Länsiseinän alaosa. Oviaukon eteläpielen yläosa. Korjausmuurausta. Detalji. SE. Elokuu 2001. Kari Uotila.

15412. Päälinna. G-torni. Länsiseinän yläosa. Oviaukon eteläpielen yläosa. Pintamuurauksen sekundaari tiilosa purettu, muurin ydin avattuna. YK. N. Elokuu 2001. Kari Uotila.

15413. Päälinna. G-torni. Länsiseinän yläosa. Oviaukon eteläpielen yläosa. Pintamuurauksen sekundaari tiilosa purettu, muurin ydin avattuna. Detalji. N. Elokuu 2001. Kari Uotila.

15414. Päälinna. G-torni. Länsiseinän yläosa. Oviaukon eteläpielen yläosa. Pintamuurauksen sekundaari tiilosa purettu, muurin ydin avattuna. Detalji. N. Elokuu 2001. Kari Uotila.

15415. Päälinna. Pohjoinen kehämuuri. Tiilirakenteen yläpuolinen kivimuuraus. Muurirakenteen leikkaus YK. E Elokuu 2001. Kari Uotila.

15416. Päälinna. Pohjoinen kehämuuri. Tiilirakenteen yläpuolinen kivimuuraus. Muurirakenteen leikkaus YK. E Elokuu 2001. Kari Uotila.

15417. Mustavalkokuva. Päälinna. R-huone. Eteläseinän ikkuna-aukko. Länsipieli. YK. NE. Syyskuu 2001. Kari Uotila.

15418. Mustavalkokuva. Päälinna. R-huone. Eteläseinän ikkuna-aukko. Länsipieli. YK. NE. Syyskuu 2001. Kari Uotila.

15419. Päälinna. Eteläsiipi. Rakenne 7. Itäseinä. Muuri korjattuna. YK. E. Syyskuu 2001. Kari Uotila.

15420. Päälinna. Itäsiipi. X-huoneen lounaiskulma. Muuri korjattuna. YK. NE. Syyskuu 2001. Kari Uotila.

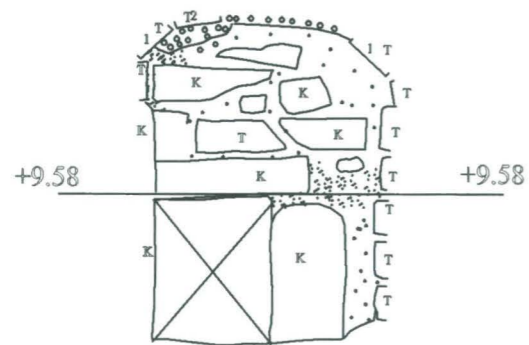
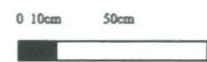
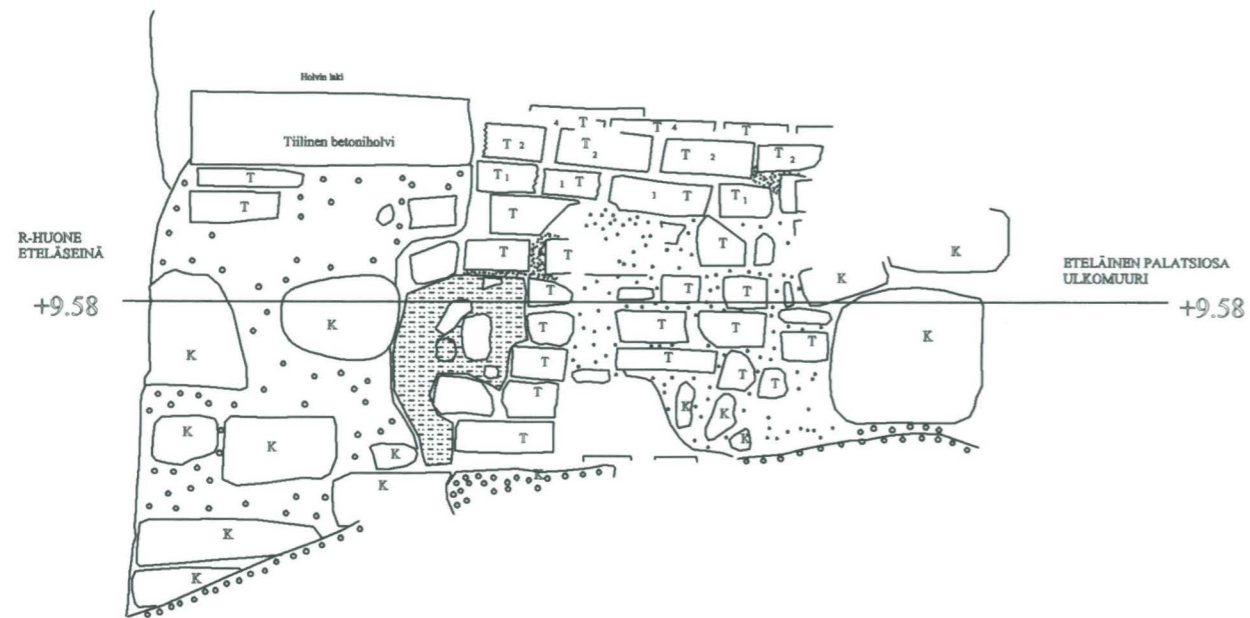
15421. Päälinna. Itäsiipi. Huonetilan koillisalue. Muuria osittain purettuna. YK. SW. Syyskuu 2001. Kari Uotila.

15422. Päälinna. Pohjoinen kehämuuri. Tiilirakenne korjattuna. YK. NE. Syyskuu 2001. Kari Uotila.

15423. Päälinna. Pohjoinen kehämuuri. Tiilirakenne korjattuna. YK. NE. Syyskuu 2001. Kari Uotila.

15424. Päälinna. Pohjoinen kehämuuri. Tiilirakenne korjattuna. YK. NW. Syyskuu 2001. Kari Uotila.

IKKUNAN ITÄPIELI

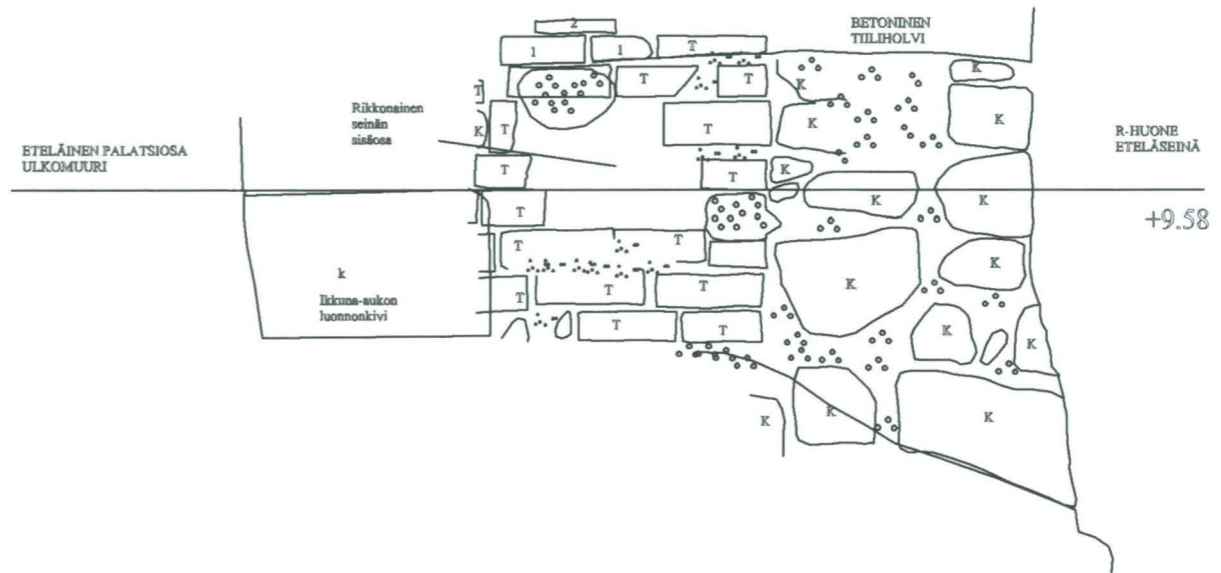

- - Vaalea korjauslaasti
- - betonikorjauslaasti
- - rumma korjauslaasti
- - vaalea alkuperäinen laasti

1:2 = Hohvin tiilijuoksu

IKKUNAN
ETELÄPÄÄTTY

IKKUNAN LÄNSIPIELI

<p>KAARINA KUUSISTON LINNA</p>	<p>Päälinna; R-huone. Eteläseinän ikkuna-aukko. Itä, länsi ja eteläprofiili. 1:20</p>	
<p>MITTAUSPIIRUSTUS</p> <p>K.Uotila 19.7.2001.</p>	<p>MUSEOVIRASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO</p> <p>202.2.1130</p>	

KIVIPORTAIKKO
RAKENNE 21

T-HUONE

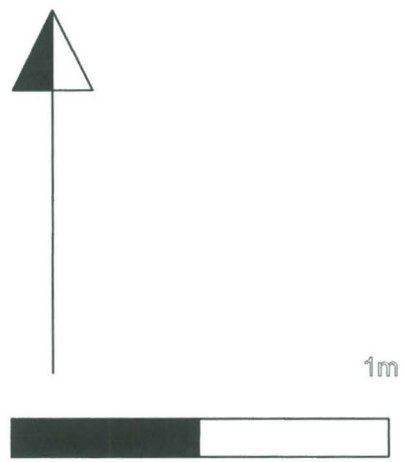
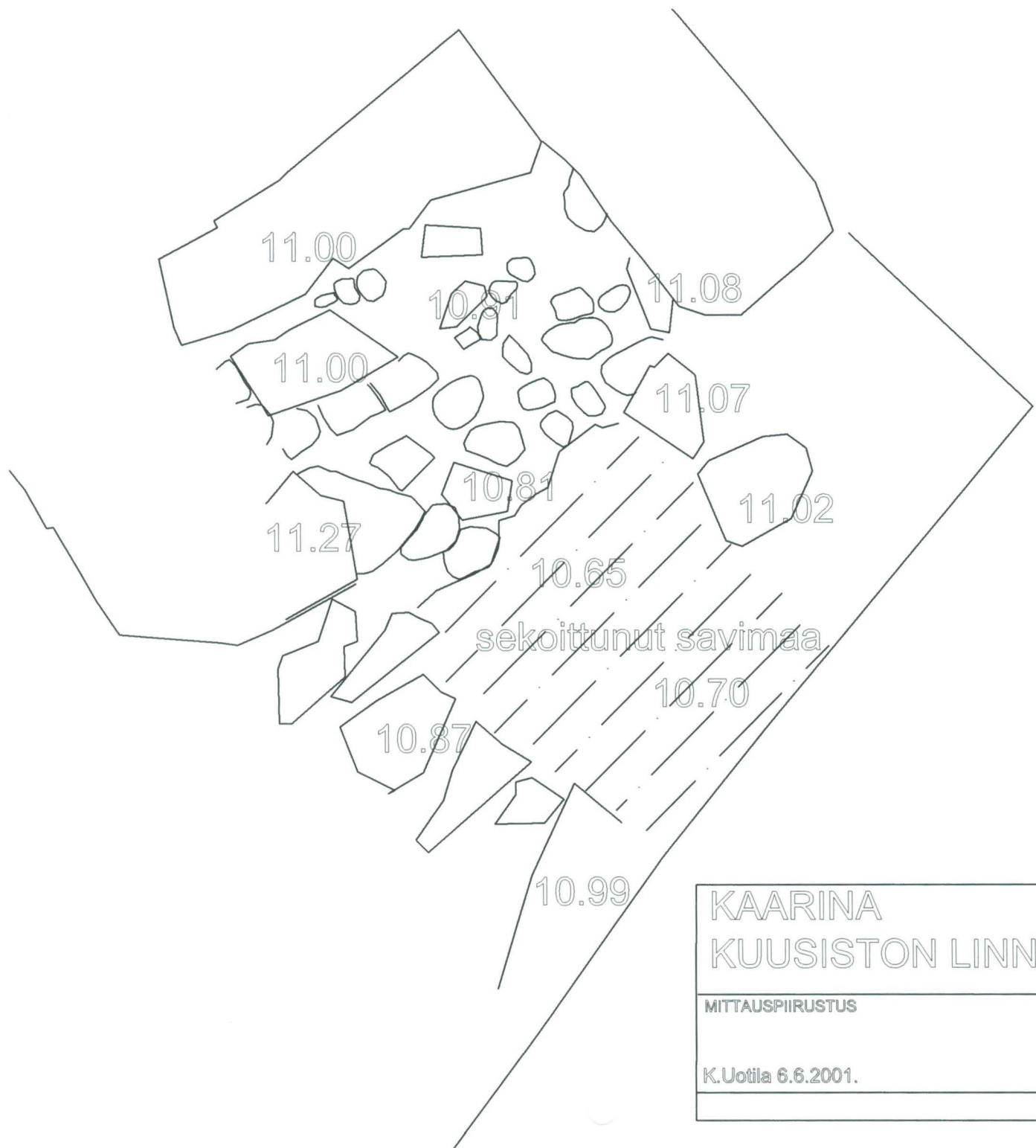
X-HUONE

LAASTISAUMA

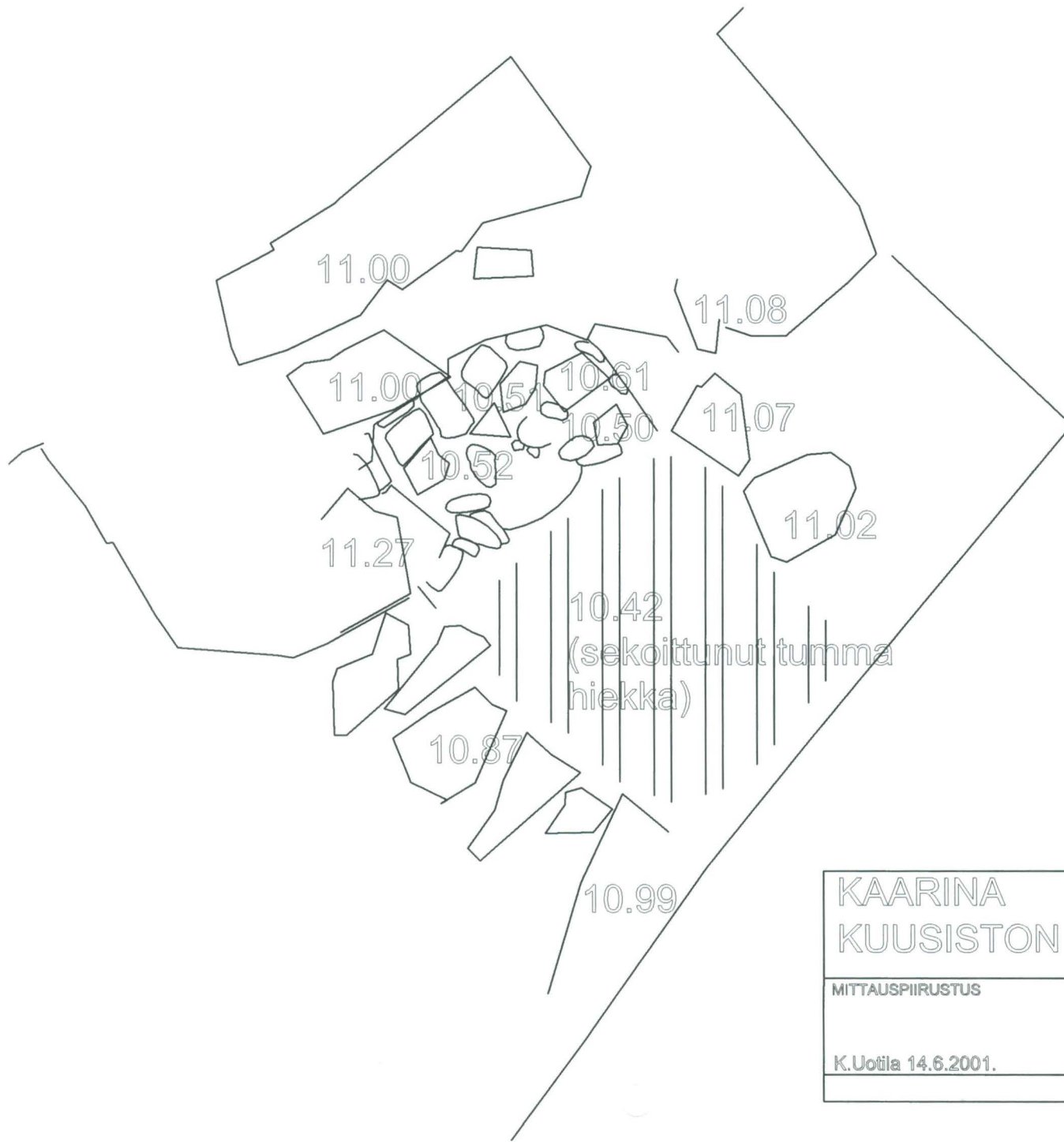
PYSTYTIILET

1m

KAARINA KUUSISTON LINNA	Päälinna; Itäsiipi Portaikko (rakenne 21) yläosa. Tasopiirros. 1:20	
MITTAUSPIIRUSTUS	MUSEOVIRASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO	
K.Uotila 26.6.2001.		202.2.1131

KAARINA KUUSISTON LINNA		Päälinna; Pohjoinen kehämuuri Porttiaukon alue. Taso 1. Tasopiirros 1:20	
MITTAUSPIIRUSTUS		MUSEOVIRASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO	
K.Uotila 6.6.2001.			202.2.1132

1m

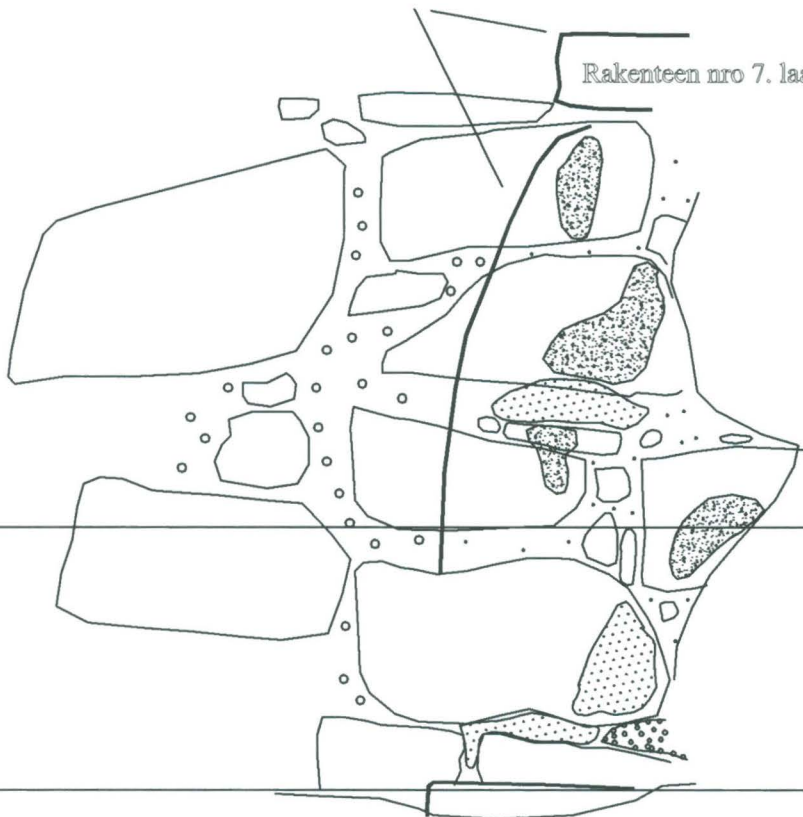

<p>KAARINA KUUSISTON LINNA</p>	<p>Päälinna; Pohjoinen kehämuuri Porttiaukon alue. Taso 2. Tasopiirros 1:20</p>	
<p>MITTAUSPIIRUSTUS</p>	<p>MUSEOVIRASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO</p>	
<p>K. Uotila 14.6.2001.</p>		<p>202.2.1133</p>

S-huoneen oviaukon länsipieli
etäisyys 303-304 cm.

Rakenteen nro 7. alkuperäinen
itäseinän linajus

Rakenteen nro 7. laattakivi

10.50

10.15

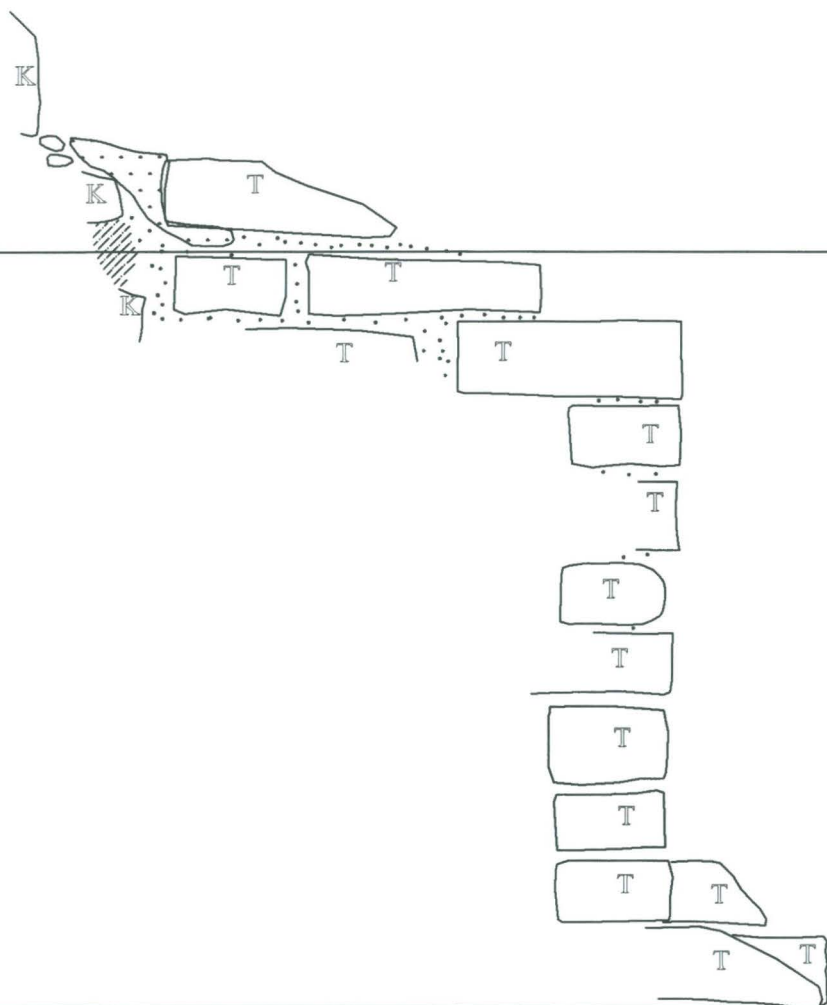
maanpinta

- = korjausmuuraus / parmulaasti
- = kellertävä rapautunut laasti
- = vaalea seinän sisäosan laasti
- = kivien pinnassa oleva slammauspinta
- = laastisaumojen ja kivien päälle ulottuva selvä laastikerros

0.5 m

KAARINA KUUSISTON LINNA	Päälinna; Eteläsiipi Pohjoisseinä. Laastipinta Pohjoisprofiili. 1:10
MITTAUSPIIRUSTUS	MUSEOVIRASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
K.Uotila 2.7.2001.	202.2.1134

· = vaalea irtonainen laasti

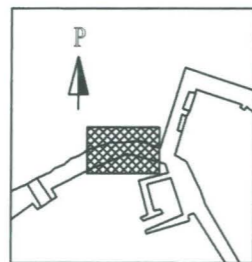
⋯ = kova laastikerros

▨ = humusta/ multamaata ja laastia

0.5 m

<p>KAARINA KUUSISTON LINNA</p>	<p>Päälinna; Pohjoinen kehämuuri Tiilirakenne Rakenteen leikkaus länteen.1:10</p>	
<p>MITTAUSPIIRUSTUS</p>	<p>MUSEOVIRASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO</p>	
<p>K.Uotila 24.7.2001.</p>		<p>202.2.1135</p>

KAARINA KUUSISTON LINNA		Päälinna; pohjoinen kehämuuri Tiilirakenne. Rakenne tasossa. 1:20	
MITTAUSPIIRUSTUS		MUSEOVIRASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO	
K. Uotila 2.8.2001		202.2.1136	